

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת נחמה ליבוביץ שנת העשרים ושש

פרק כ"ד. ז - ס"ז.

חיי-שרה (תשכ"ז)

א. שאלה כללית:

בפסוקים ל"ב-מ"ח חוזר עבד אברהם ומספר בפרום את כל אשר סופר לנו ב'א' - כ"ו. והשוה פסוק ס"ו: ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה.

הסבר מה ראה הכתוב/לחזור בתואל בפרוטרום על הכל ולהאריך בספור העבד, ומה ראה בבוא העבד אל יצחק לקצר עד כדי פסוק מסכם אחד בלבד?

ועיין גם פרק מ"א פסוק ח': "ויספר להם את חלומי"
" " " פסוקים י"ז-כ"ד: "בחלומי הנבי
עומד על שפת היאור והנה מן היאור... .."

ב. שאלת סגנון

השווה: ל"ב: ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחוץ רגליו ורגל האנשים אשר אתו

נ"ד: ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו

xx התוכל להסביר את סיבת השנוי בלשון הפסוקים?

(להבנת ההבדל עיין בר' י"ג א' - י"ג ה'

ועיין בס' כ"ב כ': קום לך אתם

כ"ב כ"ב: וילך עם שרי מואב

כ"ב ל"ה: לך עם האנשים).

ג. נ': מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב

רש"י ד"ה לא נוכל דבר אליך: למאן בדבר הזה לא ע"י תשובת דבר רע ולא ע"י תשובת דבר הגון וניכר, לפי שמה' יצא הדבר, לפי דבריו, שזמנה לך.

רשב"ם ד"ה לא נוכל דבר אליך רע או טוב

לא הסתירה ולא הבנין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו - רוצים ולא רוצים - כי הקב"ה עשה שהיכולת בידו.

x (1) מה קשה לכל אחד משני המפרשים?

x (2) מה ההבדל שבין שני הפירושים?

ד. ס"ז ויביאה האהלה שרה אמו

רש"י ויביאה האהלה והרי היא שרה אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו. שכל זמן ששרה קיימת, היה בר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצויה בעיסה הענן קשור על האהל, ומשמתה - פסקו, וכשבאה רבקה חזרו.

ראב"ע האהלה שרה אמו: דרך קצרה - האהלה, אהל שרה אמו. וכן (דברי הימים ב' ס"ו) "והנבואה עודד הנביא"; (תהלים מ"ח ז') "כסאך אלוקים".

1. מה קשה לכל אחד משני המפרשים?

2. העתק את פסוקנו וסמנו בסימני פסוק לפי פרושו של רש"י.

3. בעל גור אריה מקשה על דברי רש"י: והלא בבראשית רבה (ס' ט"ז)

שהוא מקורו של רש"י נאמר עוד דבר רביעי: "שכל זמן ששרה היתה

קיימת היו דלתות פתוחות לרווחה (= להכנסת אורחים), וכיון

שמתה שרה פסקה אותה רוחה, וכיון שבאה רבקה חזרה אותה רוחה" -

ולמה השמים רש"י אותו דבר רביעי, של הכנסת אורחים?

xx ישב קושיתו.

4. מה המשותף לפסוקנו ולשני הפסוקים המובאים בראב"ע (מדברי הימים

ומספר תהלים)?

ה. שאלות ודיוקים ברש"י

ז' צ"ד ד"ה וישתחוו ארצה:

מכאן שמודים על

בשורה טובה.

דברי רש"י אלה מקורם בבראשית רבה, אך שם

נאמרו על פסוק כ"ו ויקד האיש וישתחו לה'

הסבר מה היא הסיבה שהעביר רש"י דבריהם

לפסוקנו?

- (2) נ"ח ד"ה ימים: שנה כמו (ויקרא כ"ה)
 "ימים תהיה גאולתו, ששך
 נותנים לבתולה זמן י"ב חדש
 לפרנס את עצמה בתכשיטים.
- (3) " ד"ה או עשור: עשרה חדשים. ואם
 תאמר ימים ממש - אין דרך
 המבקשים לבקש דבר מועט, ואם
 לא תרצה - תן לנו מרובה מזה.
- (4) נ"ח ד"ה ותאמר אלך: מעצמי, ואף אם
 אינכם רוצים
- (א) למה הביא רש"י ראיתו מויקרא ולא
 הביאה מבר' מ' ד' ויהיו ימים
 במשמר, ופרש רש"י שם: "שנים עשר
 חדש".
- (ב) מנין לו שכן נותנים לבתולה שנים
 עשר חדש לפרנס עצמה בתכשיטין?
- × היכן מצינו בתורה שאמנם זו דרך
 המבקשים לפתח בבקשת המרובה ואם
 אין מסכימים לבקש דבר מועט?
- בעל דברי דוד: דקדקה בלשונם והבינה
 דלאו בדרך שאלה של ספק אמרו זה אלא
 דרך קושיה של תמידה.
- (א) הסבר את המלים המסומנות בקו.
 (ב) הסבר מניין דקדקה בלשונם,
 שאין זו שאלת ספק?

העורך: מ. פרמן

שאלות בטעמי המקרא

- בר' כ"ד ל"ב ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים
 ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו
- ת"י: ועל גברא לביתא ושרי זממי גמליא ויהב לבן תיבנא
 ואספסתא לגמליא...
- רש"י: ויפתח התיר זמם שלהם שהיה סותם את פיהם שלא
 ירעו בדרך בשדות אחרים
- רמב"ן: אליעזר הוא האיש הבא ויפתח הגמלים יחזור אל לבן שעשה
 עם אורחיו דרך מוסר ופתח גמליהם ויתן להם תבן ומספוא
 ונתן מים לרחוץ הרגלים רגלי אליעזר ורגלי האנשים אשר אתו
 כי רחוק הוא שהיה אליעזר הוא הנותן מים לרחוץ רגליו ורגלי אנשיו...
- אברבנאל: וכן היה שבא האיש הביתה רומז לאליעזר, ואומרו ויפתח הגמלים
 רומז ללבן, כי הוא אשר נתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחוץ רגלי
 האנשים... הפסוק אם כן הוא חלוק: ויבא האיש הביתה הוא אליעזר
 ויפתח הגמלים הוא לבן.
- היידנהיים: ויבא האיש ויכנס וכן ת"א ויעל ולא ואתא. ויפתח התיר
 חבישתם, ויתן הנותן, ריינו מי שבידו ליתן והוא לבן ולשון קצר הוא.
- מלבי"ם: וספר דקדקו: א) שה' הגמלים זמומים שלא לרעות בשדה אחרים,
 ב) שלא אכל ואף לא רחץ רגליו עד שפתח הגמלים
 ונתן לפניהם לאכול כמ"ס אסור לאדם לאכול עד
 שיתן מאכל לבהמתו.
- שד"ל: ויפתח אליעזר, כן נראה דעת בעל הטעמים, וכן נכון, כי אין
 ראוי לזרים לשלוח יד במשא.

בובר רוזנצווייג
 So, kam der Mann ins Haus
 er sattelte die Kamele ab.
 Der andere brach Stroh und Futter den Kamelen

- (1) מה קשה למפרשים?
- (2) חלקם לקבוצות.
- (3) מה הן ההנמקות השונות לדעותיהם?
- (4) איך מביא שד"ל ראיה לדבריו מפסוק הטעמים?
- (5) מה פירוש המלה "זמם" בדברי רש"י וממי למד אליעזר לעשות כן?
- (6) מה מדייק היידנהיים בת"א?